

Per Salling

Ud på Lyngen!

Historien om Vig Lyng

Ud på Lyngen!

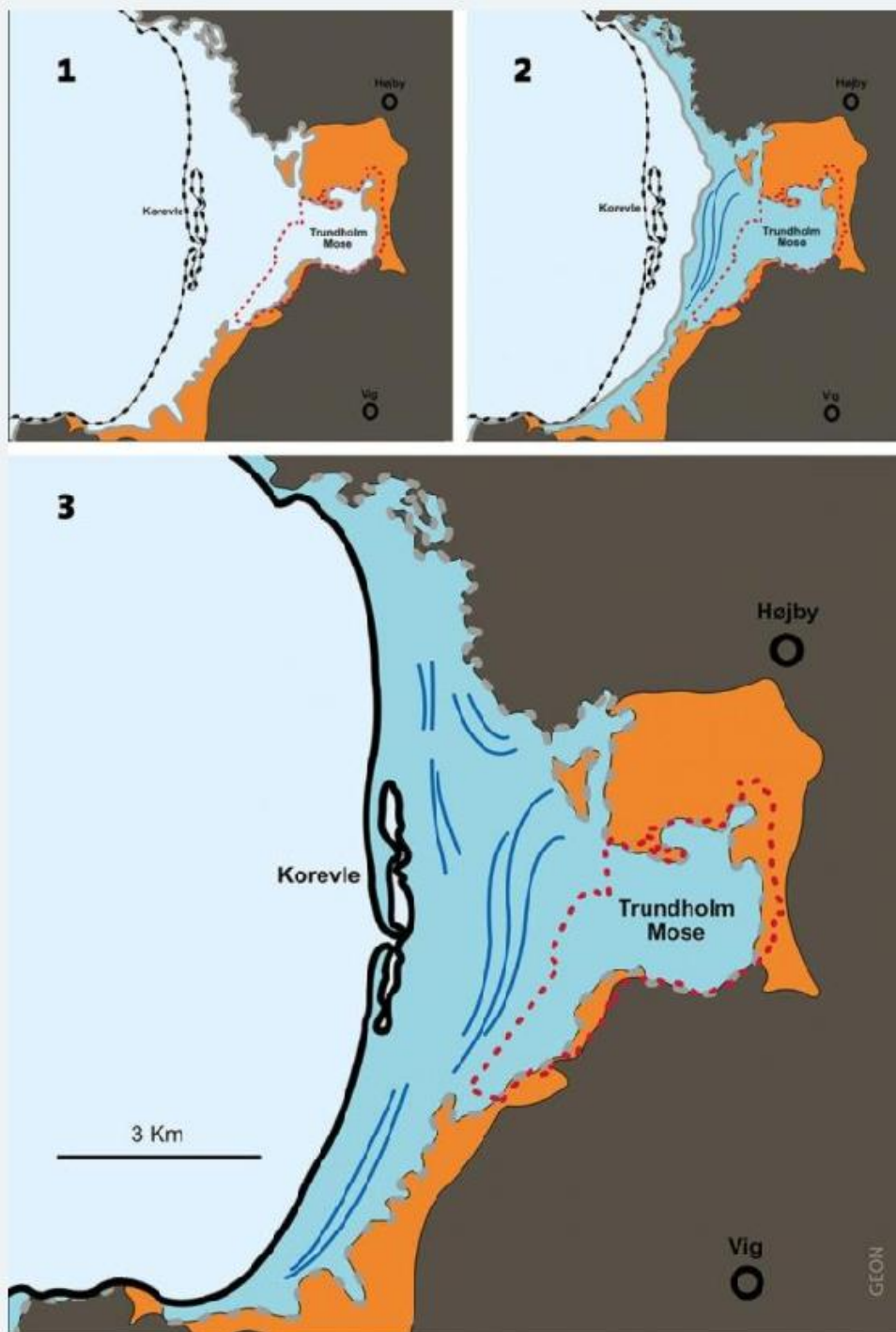
Per Salling

Aksen, Asnæs – 12. januar 2023

Omatskrive.dk

- Lyngens historie i grove træk
  - Geologien og landet
  - Lyngen før udskiftningen i slutningen af 1700-tallet – hvad var der egtl.?
  - Udskiftningen og dens konsekvenser
  - ”Køwenhavnerne kommer!” - Historien efter ca. 1910 (kort)
- Kilderne – hvor kan man læse mere
  - Ud på Lyngen! – Hvad kan man finde i bogen, og hvad kan man *ikke* finde
  - Kildefortegnelse (og denne PPT) ligger på nettet lige her: Omatskrive.dk
- Tid til spørgsmål og til at snakke
  - Tid til at få alt det at vide, der *i hvert fald ikke er rigtigt* i bogen!

1. Geologien og landet

*Vest-Odsherred siden
stenalderen (de sidste
ca. 5000 år).*

*Kilde:
Geopark Odsherred.
Klik på billedet og kom
ind på hjemmesiden!*

Videnskabernes Selskabs kort 1777.

Geodætisk Instituts kort 1934.

Aut. repr.

Det skønne Odsherred 1949: Korevlen – et nyt stykke Danmark

Hvor meget vokser landet udad?

"Højt målebordsblad" (1895) lagt under det nyeste ortofoto (satellitfoto til kortlægning) fra 2020.

Se også redningsposten ved Korevlevej!

Hvor meget vokser landet udad?

Omatskrive.dk

1950: Spor efter en tidligere "Korevle"

Omatskrive.dk

Vej 14: Cyklisten er på vej ned i Rongemosen", der knap nok er færdigdrænet.

2. Lyngen før udstykning og beplantning

1910: "Ubeboet" område: "Trekanten"

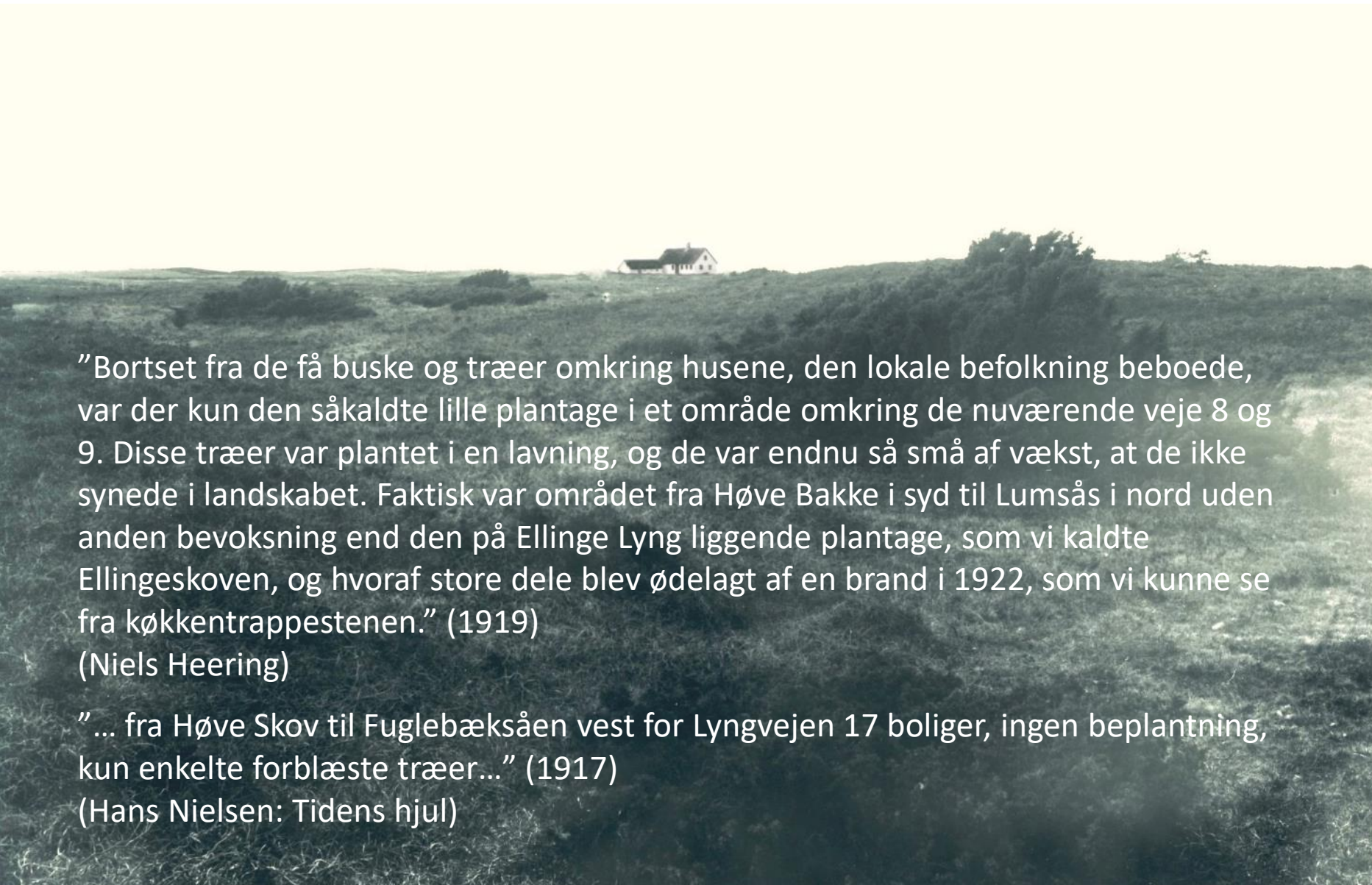
Omatskrive.dk

1935: "Ubeboet" område: Ellinge Lyng

Omatskrive.dk

"Bortset fra de få buske og træer omkring husene, den lokale befolkning beboede, var der kun den såkaldte lille plantage i et område omkring de nuværende veje 8 og 9. Disse træer var plantet i en lavning, og de var endnu så små af vækst, at de ikke synede i landskabet. Faktisk var området fra Høve Bakke i syd til Lumsås i nord uden anden bevoksning end den på Ellinge Lyng liggende plantage, som vi kaldte Ellingskoven, og hvoraf store dele blev ødelagt af en brand i 1922, som vi kunne se fra køkkentrappestenen." (1919)

(Niels Heering)

"... fra Høve Skov til Fuglebæksåen vest for Lyngvejen 17 boliger, ingen beplantning, kun enkelte forblæste træer..." (1917)

(Hans Nielsen: Tidens hjul)

1832: "Den elendigste Jordbund, der være kan" *Omatskrive.dk*

6) Ellinge Prøvestykke paa Ellinge Lyng, den elendigste Jordbund, der være kan, men aldeles uduelig til Korndyrkning = 12 Tdr. Pd. Den har, imod Forventning, ret god Opvæxt af Naaletræer og Birk. Det er en øde Slette begroet med Lyng, og det i saa ringe Størrelse, at Jyllands Lyngheder ere som Skove imod den; og den er udsat for alle Vinde paa en flad, lav og tør Jordbund, hvor ellers intet vil lykkes. Navnet antyder hvad det skal være, nemlig et Prøvestykke. Men lykkes Prøven, som det seer ud til, da er Anlægget af stor Vigtighed, thi paa hele Herredets vestlige og nordlige Kyst og langt ind paa Landets østlige er ingen Skov, og da kan en derved liggende øde Lyngstrækning af samme Slags Jordbund = 730 Tdr. Pd., der nu kun afgiver en ubjel Græsning for Faar og Ungkvæg, overlades Forstvæsenet til et udvidet, stort og vigtigt Anlæg.

"Prøvestykket" blev tilplantet fra 1799 og nogle år frem.

Jens Larsen: Ods- og Skippinge-Herrederne topografisk beskrevne, 1832

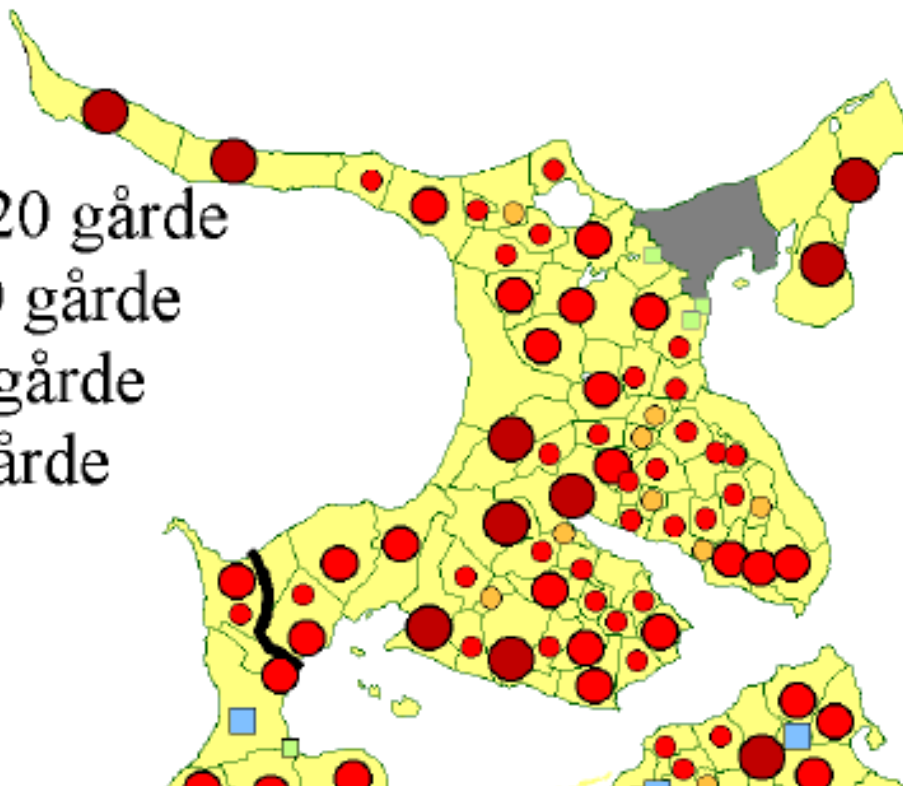
deres »Lyng«. »Kongeparten« var statens; af Ællinge Lyng indtog den 1799 230 tdr. land til skovplantning; Jyderup skov er derimod dannet 1843 af fire nedlagte fæstegårde, Usselvang. Ellinge plantage er såre tarvelig; der er meget stærk mår; træernes højde er meget ringe. Jyderup skov har nok mager jord, men granerne når dog nogle steder en anselig størrelse, og enkelte steder er der pæne bøge. Bøndernes fællede er for største delen udstykkede til mange små parceller, der vist gennemgående sidder dårligt i det og i høj grad er til byrde for fattigvæsenet i de ellers så rige gårdmandssogne. Allerede dr. Larsen siger: »Opdyrkningen burde aldrig være sket.« Mange af husene er i een længe og af hensyn til vinden i retning øst—vest. Er end den jord, v

*H. V. Clausen:
Topografisk-historiske
skildringer fra Holbæk
Amt.*

*I "Fra Holbæk Amt"
1918*

Bebyggelse 1662

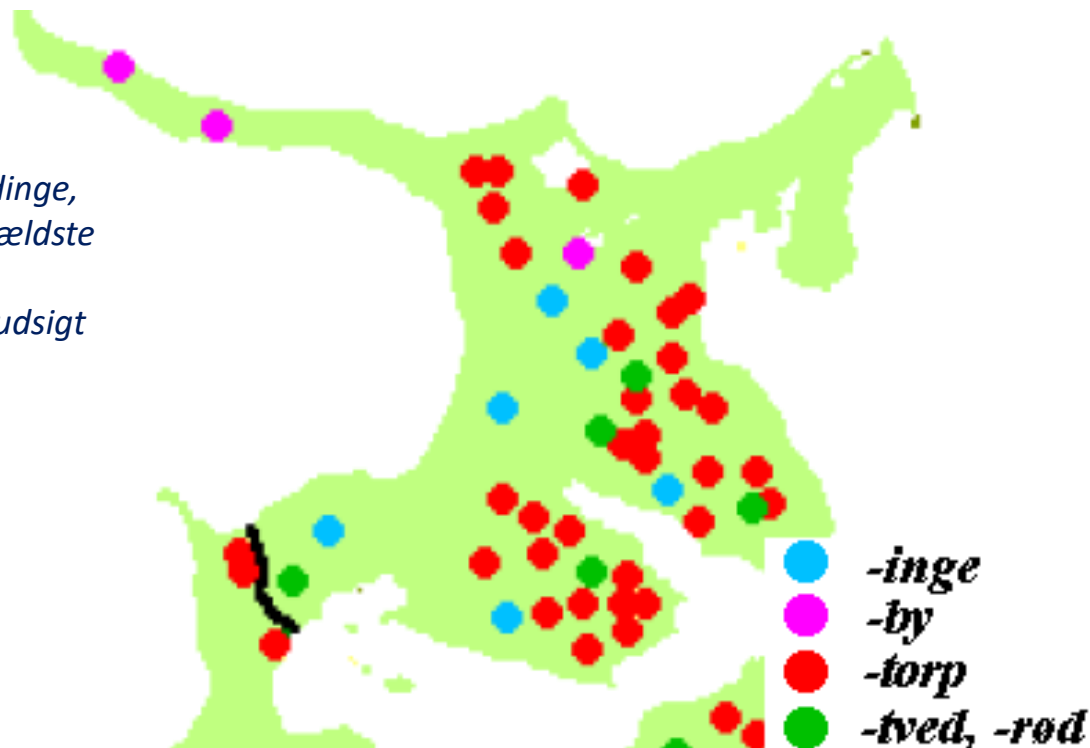
- Landsby med over 20 gårde
- Landsby med 11-20 gårde
- Landsby med 4-10 gårde
- Landsby med 2-3 gårde
- Enkeltgård
- Hovedgård

Bemærk at Ellinge er vist som landsby, ikke som hovedgård. Stregerne viser de middelalderlige landsbylav, der endnu går igen i matrikelsystemet..

De lyseblå landsbyer er med -inge-navn: Veddinge, Grevinge, Sidinge, Hønsinge, Svinninge og Ellinge. De ældste stednavne i Odsherred, alle fra jernalderen. De ligger højt og med udsigt over vandet – gode at forsvare.

De 3 sidstnævnte ligger rundt om Trundholm Mose, ud mod Lyngen.

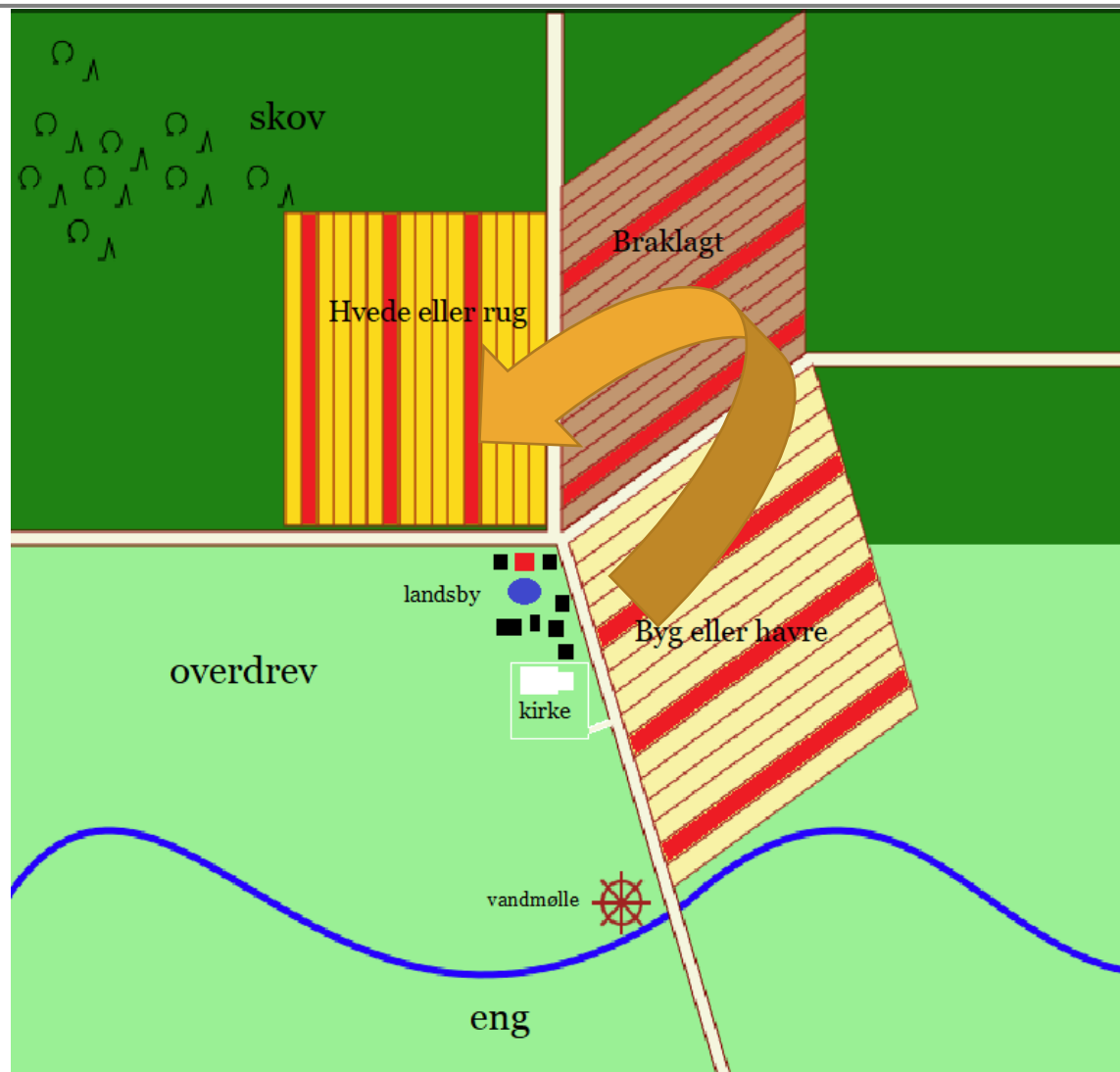

- ”De 7 byer” (plus den ottende) der havde græsningsret på Lyngen
  - Tengslemark, Vig, Højby, Jyderup, Ll. Egebjerg, Hønsinge, Høve
  - Ellinge, fra ca. 1680 erstattet af Ellingegård
- Andre byer køber sig efterhånden til ret på Lyngen
  - Gudmindrup, Stenstrup, Lumsås, Kelstrup og (i perioder) Sidinge (!)

Græsning til dyr var vigtig!

Trevangsbruget var det normale. Agrene blev dyrket på skift, den braklagte ager blev brugt til græsning og derved gødet. Overdrevet blev brugt til græsning og høstet i det omfang, den braklagte ager ikke gav foder nok.

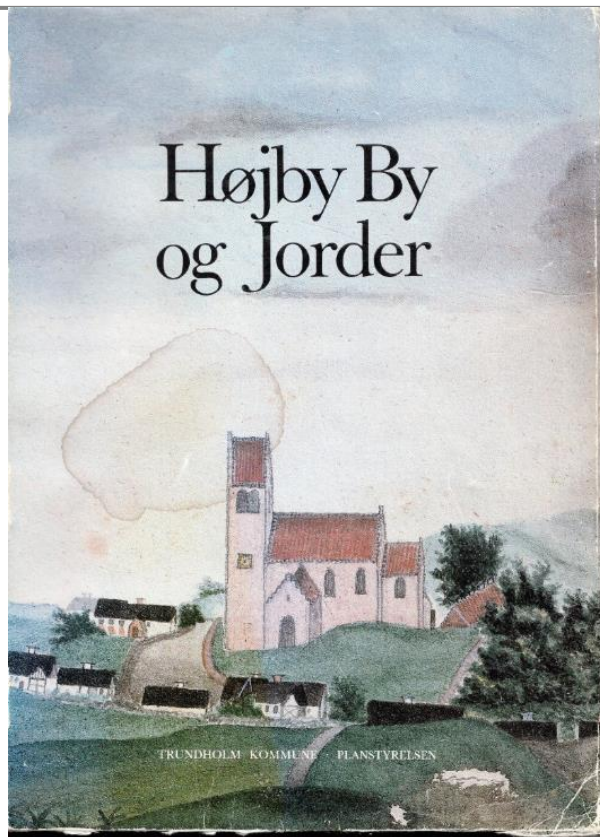

Brugen af det fælles overdrev

Tabellen over lodsejeres andele i Ellinge Lyng i 1758 er fra "Højby By og Jorder", udg. 1987 af Trundholm Kommune og Planstyrelsen. Her er forholdet gennemgået grundigt.

"Nøglen" nr. 2-2021 giver et resumé i artiklen "Hvorfor hedder det Kongeparten?"

NB: Et "høved" er en regneenhed, der kan dække over alt fra en fuldvoksen tyr til 5 får med lam.

LODSEJERNES ANDELE I ELLINGE LYNG

Lodsejere	Antal høveder
<i>Kongen</i> for sin egen anpart	195
<i>Ellingård</i> , commerceråd Schwane	75
<i>Vig by</i> tilhører kongen, undtagen Vig kirke med præst og degn, som tilhører Schwane	66
<i>Hønsinge</i> tilhører kongen samt Schwane på Vig kirke bønders vegne	54
<i>Lille Egebjerg</i> tilhører kongen	18
<i>Jyderup</i> tilhører kongen	54
<i>Høve</i> tilhører kongen og herskabet på Dragsholm	66
<i>Højby</i> tilhører kongen på hans bønders og Højby kirkes vegne, desuden Schwane, generalmajorinde von Schindel og degnen	96
<i>Gudmindrup</i> tilhører kongen på Højby kirkes vegne for 1 bonde og Schwane for de øvrige bønder i byen	45
<i>Stenstrup</i> tilhører Schwane	39
<i>Tengslemark</i> tilhører kongen og Schwane	30
<i>Lumsås</i> tilhører Schwane	63
Antal høveder ialt	801

Fællesskabets sammenbrud

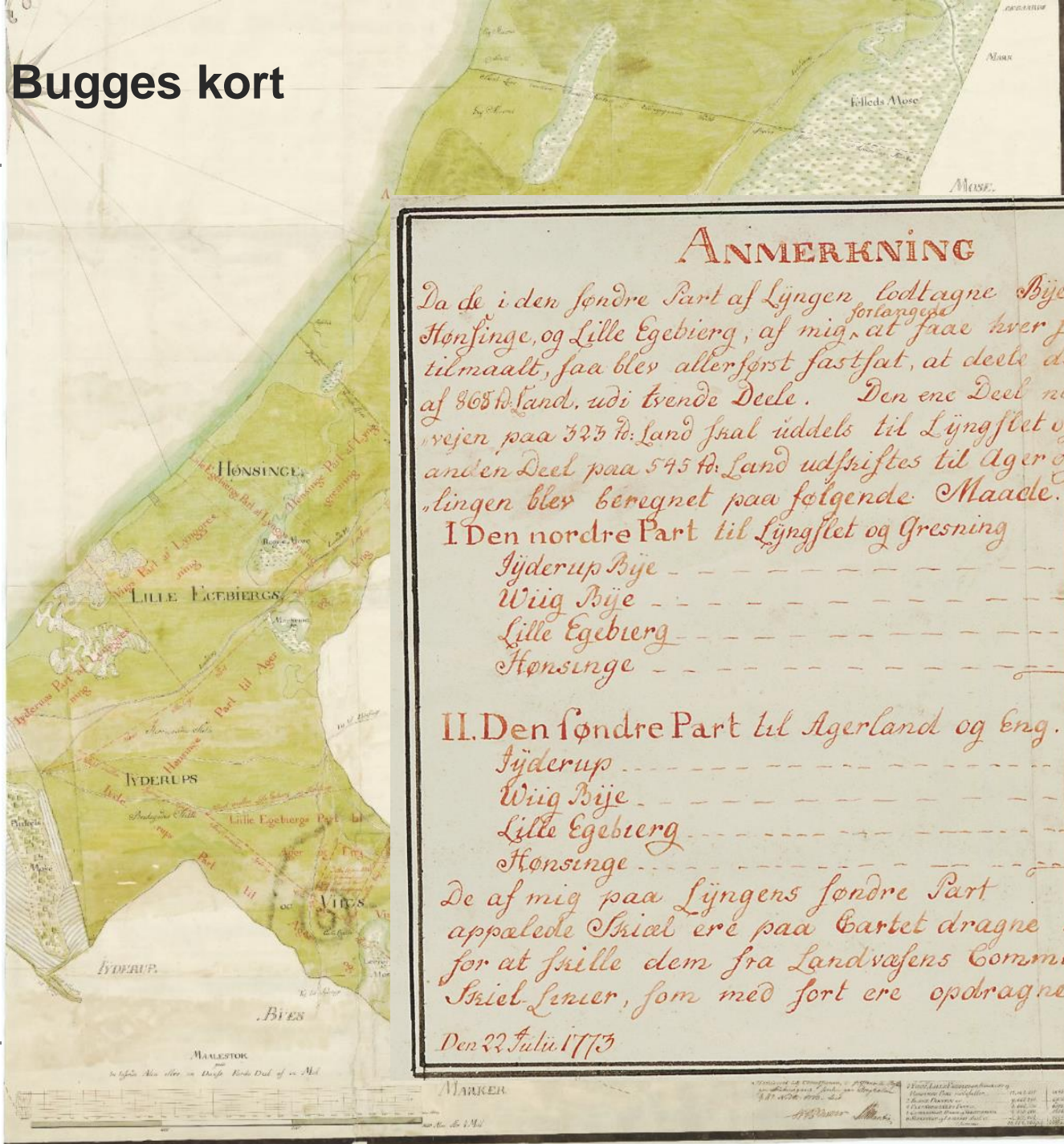
Omatsskrive.dk

I løbet af 1700-tallet brød fællesskabet om Lyngen sammen, fordi det blev vanskeligere at holde justits med hensyn til, hvor mange hove der de enkelte byer måtte lukke ud på området. Man var midt i "den lille istid", og fattigdommen var udbredt i landområderne.

Det blev derfor nødvendigt at dele lyngen mellem de byer, der havde græsningsret. Thomas Bugge tegnede det store kort omkring 1773 i den forbindelse.

Ud på Lyngen!

ANMERKNING

Da de i den søndre Part af Ljungen, lodtagne Byer, Wiig, Iyderup, Hønsinge, og Lille Egebjerg, af mig, ^{forlangede} at faae hver sin Deel bjevvis tilmaalt, faa blev allerførst fastsat, at deele det heele Stjykke af 865 ^{1/2} Land, udi tvende Deele. Den ene Deel Norden for Landvejen paa 325 ^{1/2} Land skul uddels til Ljungslet og Gresning. Den anden Deel paa 545 ^{1/2} Land udskriftes til Ager og Eng. Tildelelingen blev beregnet paa følgende Maade.

I Den nordre Part til Ljungslet og Gresning

	Kvadrer	Tønder Land
Iyderup Bye	36 ³ / ₈	98.
Wiig Bye	45	101.
Lille Egebjerg	11 ³ / ₈	30.
Hønsinge	35 ³ / ₈	94.
	129 ¹ / ₈	323.

II. Den søndre Part til Agerland og Eng.

Iyderup	36 ³ / ₈	140.
Wiig Bye	45	190.
Lille Egebjerg	11 ³ / ₈	54.
Hønsinge	35 ³ / ₈	171.
	129 ¹ / ₈	545.

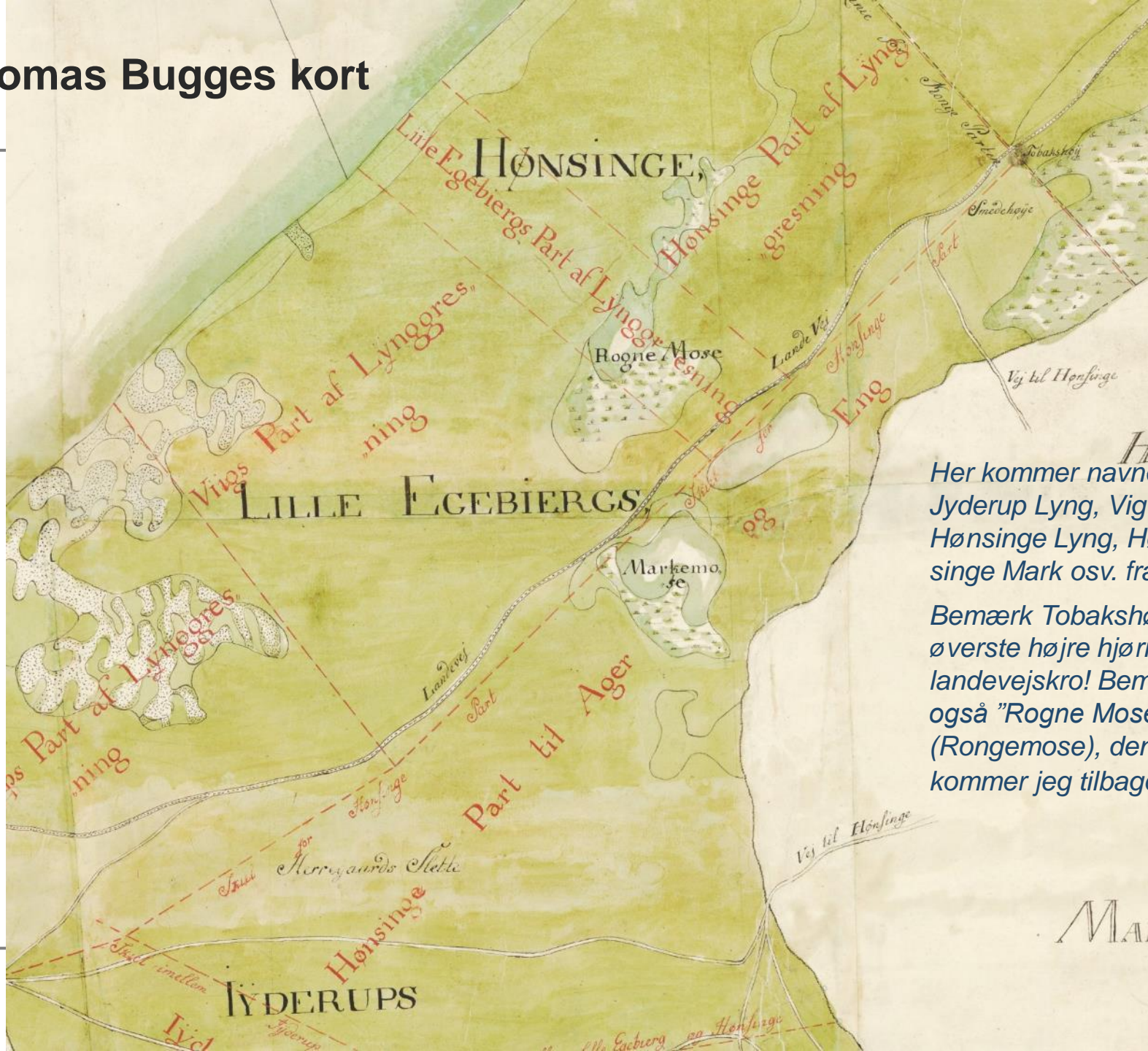
De af mig paa Ljungen's søndre Part appalede Skial ere paa Cartet dragne med rød Farve for at skille dem fra Landsvæsens Commisariernes Skial-Linier, som med fort ere opdragne.

Den 22 Juli 1773

Bugge

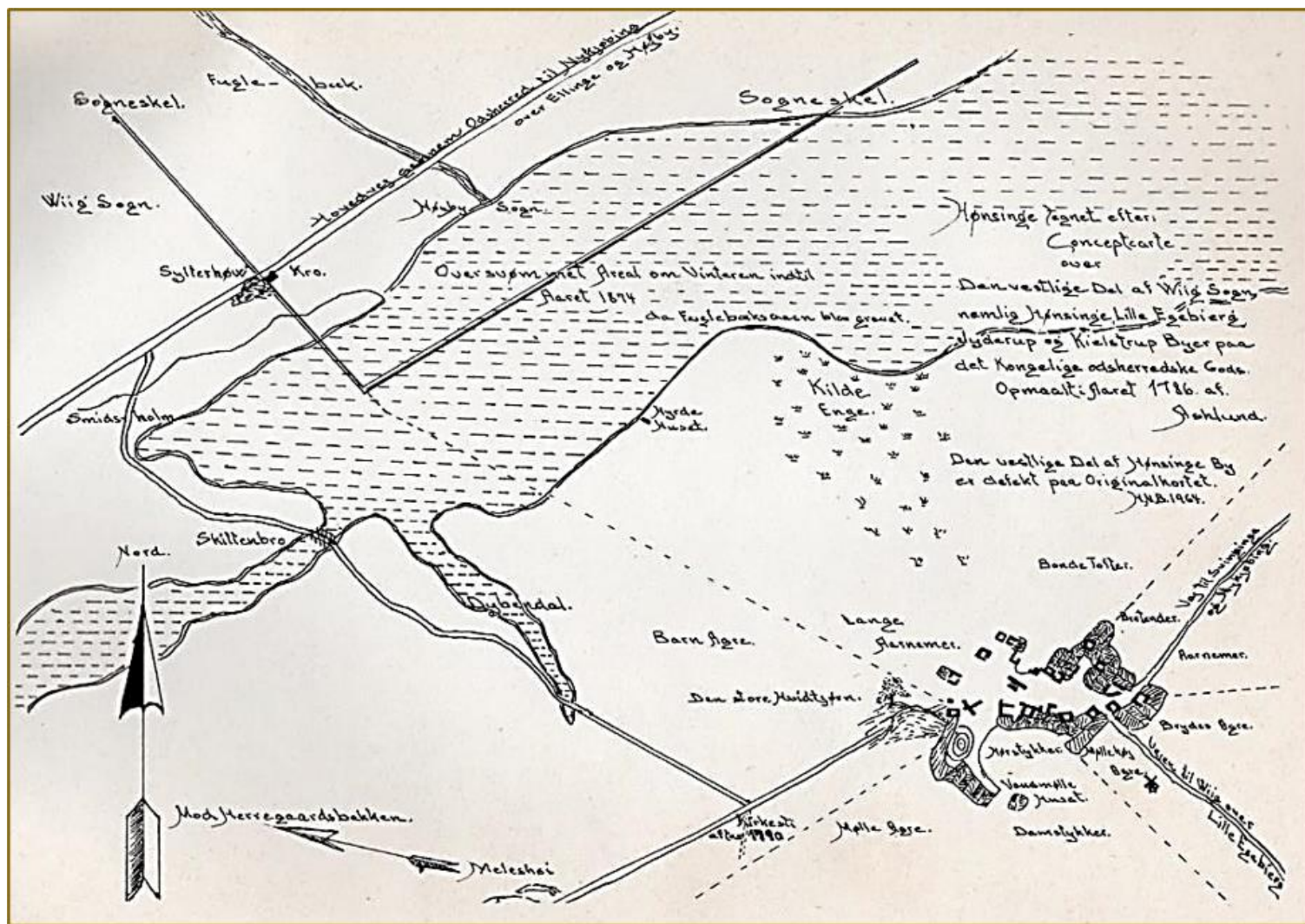
Thomas Bugges kort

re.dk

Her kommer navnene
Jyderup Lyng, Vig Lyng
Hønsinge Lyng, Høn-
singe Mark osv. fra.

Bemærk Tobakshøj i
øverste højre hjørne –
landevejskro! Bemærk
også "Rogne Mose"
(Rongemose), den
kommer jeg tilbage til.

3. "Samfundet" i øvrigt: Veje og tingsted(er)

Oprindeligt blev herredstinget holdt udendørs, men senest omkring 1600 byggede man tinghuse.

Herredstinget stod under Landstinget, som stod under Kongens Herreting – herredstinget svarede altså til en byret.

Videnskabernes Selskabs kort 1773

Omatskrive.dk

"Hovedvejen" gennem Odsherred gik over Lyngen fra Høve til Ellinge, Højby og Stårup og videre til Nykøbing indtil ca. 1800 – se den røde linje.

Bemærk "Tinghuus" i Høve.

Dragsholm Birks "nye" tinghus fra 1728 erstattede et større, ældre og forfaldent på "Ellinge Lyng", sandsynligvis på den nuværende Hønsinge Lyng. Huset i Høve, der fra 1773 var et almindeligt fæstehus, er senere blev afløst af Høve Slagteri. (Foto: Søren Bay 1925)

Odsherred Birks tingsted og tinghus 2

Omatskrive.dk

Datum Aarhus Tiersdagen post Helligkorsdag anno 1553.

Vi Chr. d. III. med Guds Naade o. s. v. gøre alle vitterligt, at efterdet vores Undersotter Bønder og menig Almue, som bo og bygge i Odsherred, have berettet for os den store Skade de have af at Herredstinget, der i nogen Tid har været holdt i Nykiøbing, udi saa Maade, at naar de besøge Tinget da skulde forulempes med Drik o.s. og forsømme deres Næring og Bjerring. Da paa det at slig Hindring paa fornævnte vores Undersotters Næring og Bjering maatte forhindres. Saaog det at vore Undersotter udi fornævnte Købstad Nykiøbing kunde faa et Axeltorv til deres By, som til andre Købstæder her udi vort Rige, have vi af synderlig Gunst og Naade ~~have vi~~ befalet og ordnet det paa den Maade, at Odsherreds Ting skal lægges paa den Plads og det Sted i Herredet, som det laa paa før det blev indlagt i Nykiøbing. Og samme Herredsting dog at holde om Mandagen, og ikke om Lørdagen som det hidtil haver været holdt, dog skulde vore Undersotter Bønder i fornævnte Herred derimod være pligtige til at søge deres Axeltorv, med de Varer de have at sælge til Nykiøbing, og holde det for deres rette Axeltorv at Være.

Breve fra kongen 1553, 1578 og 1598 om at herredstinget i Ods-herred efter bøn fra bønderne skal flyttes fra Nykøbing til "det sted og den plads i herredet, som det lå på før det blev indlagt i Nykøbing". Til gengæld skal bøndernes "axeltorv" forblive i Nykøbing. (Laurids Larsen upubl. artikel i Ods. Lokalarkiv) (Helligkorsdag er 14/9)

Da Herredsfogeden udi Odsherred har anmodet om Herreds Tinghusets Reparation, saasom han ej Retten derudi kan administrere, men paa nogen Tid har maattet holde Ting i næste Landsby Hønsinge. Da jeg ved min Omrejse i Odsherred selv har set og befundet, at bemeldte Tinghus er meget spoleret, og for stort og vidtløftig at holde ved lige med Reparation, og er beliggende for langt fra Byer og Huse paa vild aaben Mark, hvor Bygningen ikke kan have Tilsyn for ej at blive bestjaalen af Skarns Mennesker, som det sidts hændet er. Altsaa syntes jeg bedst og tjenligst, at bemeldte gamle Tinghus, førend deraf mere bortstjæles, bliver nedbrudt og de brugelige Materialier anvendes til Opførelse af et andet Tinghus, der ikke skulde bestaa af mere end otte Fag Hus, og samme indrettes deraf fire Fag til en Tingstue 1 Fag til Skorsten og tre Fag til et Menneske der kunde have Opsigt med Bygningen, men burde saa flyttes nærmere til Byen og Folk. Bygningen kunde da bekvemmeligt oprejses ved Wiig, straks ved Ledet udi Wiig Stræde, noget lidet fra Byen. Til dette har jeg beordret Herredsfo-

*Brev fra
amtmand,
kammerherre
Adeler på
Dragsholm
1727 om, at
det alt for
store tinghus
på "vild åben
mark" nær
Hønsinge må
blive revet ned
og flyttet til
Vig.*

*Tinghuset blev
i stedet flyttet
til Høve, der lå
mere centralt
efter at
Odsherreds og
Dragsholms
birker (rets-
kredse) var
vlevet slået
sammen.*

Odsherred Birks tingsted og tinghus ?

Omatskrive.dk

Hvis Odsherreds tingsted oprindeligt har ligget "på vild åben mark" (dvs. uopdyrket område) et sted, hvor Hønsinge var den nærmeste by, så er stedet, hvor Smidsholmvej møder Lyngvejen, et meget godt bud. Eller måske det sted, hvor landevejskroen lå – lige ved skellet mellem Vig Høg Højby sogne.

Det ligger ved hovedvejen og er centralt placeret mellem Yderby, Rørvig, Gundestrup og Vindekilde – altså "midtherreds", hvad der var et vigtigt krav i brevene fra kongen.

Det første vejkort 1802

Omatskrive.dk

Kortet viser en linjeføring over "Svinninge", altså Nr. Asmintrup St. Veje til Hønsinge og Vig til venstre, til Nykøbing til højre.

Bemærk "Svinninge Sø", den allersidste rest af havbugten, der blev til Trundholm Mose.

Jens Larsens beskrivelse af Lyngvejen 1832 følger lige efter en begejstret beskrivelse af den nye fine vej over Svinninge Lyngvejen ned over den "kjedelige Ellinge Lyng" er ikke nær så god.

Foruden denne Landevei, som er den egentlige ud af Herredet, gives der en anden, der følger denne fra Nyefløbing til Staarup, gaaer da fra vestlig giennem en med smaae Hove og Bakker opfyldt Egn over Høiby, Ellinge, Ellinge Lyng og foran Hove Stræde forener sig igien med den egentlige Landevei, som den stedse siden følger ud af Herredet. Der har intet mærkværdigt uden Høiby Kirke, der er bekiendt af det deri begangne Mord af Herr Ebbe's Døtre. Men alt hvad der i Kirken forhen i de Hensvundne Tider mindede derom, findes nu ikke mere. — Vejen er ikke saa god som den forstnævnte, men tung sandet og gruset med mange smaa Steen paa den vidtløftige og kjedelige Ellinge Lyng.

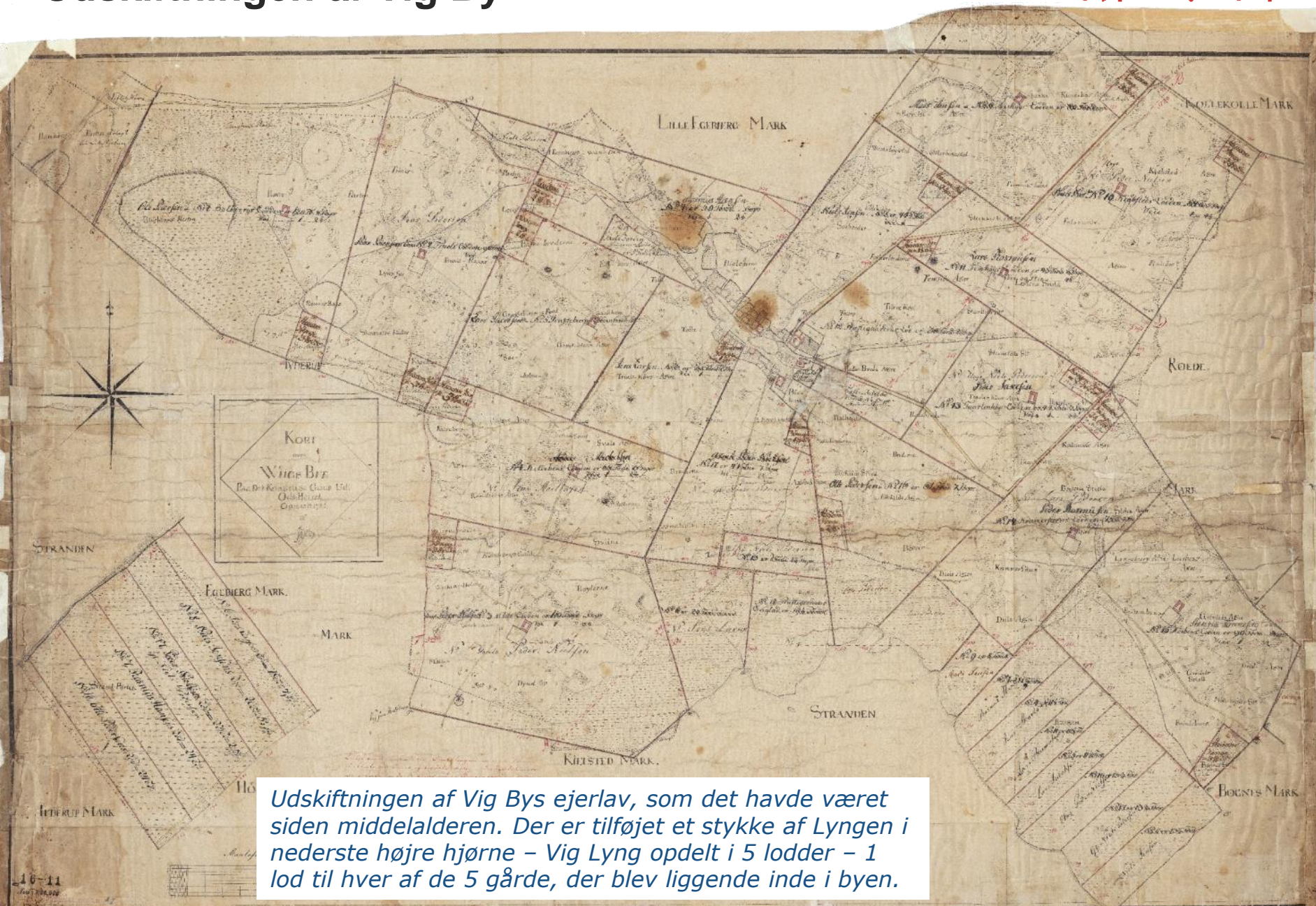
*Jens Larsens
beskrivelse af
Høve Stræde
1832. Også er
er vejen meget
forbedret.*

3. Høve, S. K. D. l. c. Høve, $\frac{1}{3}$ M: N. for
Kirken paa den saakaldte Høvebakke = 300 Fod, hvor-
fra en vid og behagelig Udsigt over den vestlige Deel af
OdsHerred, i hvis Baggrund Ellingegaard, Høiby Kirke,
Odden og Seierøe. Bakken er betydelig nedgravet, nogle
Steder indtil 40 Fod; Veien derigjennem fortrinlig og
kan uden Fare i mindste Maade passeres med de væligste
Heste. Fra Toppen til den underliggende Lyngslette er
næsten $\frac{1}{4}$ M. ned af Bakken. Bakken selv er ligesom alle
dens højsaaende Brodre paa Nordsiden Sand og Steen,

4. Udskiftningen – og hvad deraf fulgte

Udskiftningen af Vig By

Omatskrive.dk

Udskiftningen af Vig Bys ejerlav, som det havde været siden middelalderen. Der er tilføjet et stykke af Lyngen i nederste højre hjørne - Vig Lyng opdelt i 5 lodder - 1 lod til hver af de 5 gårde, der blev liggende inde i byen.

1808-73

Vig Lyng 1786-1996:

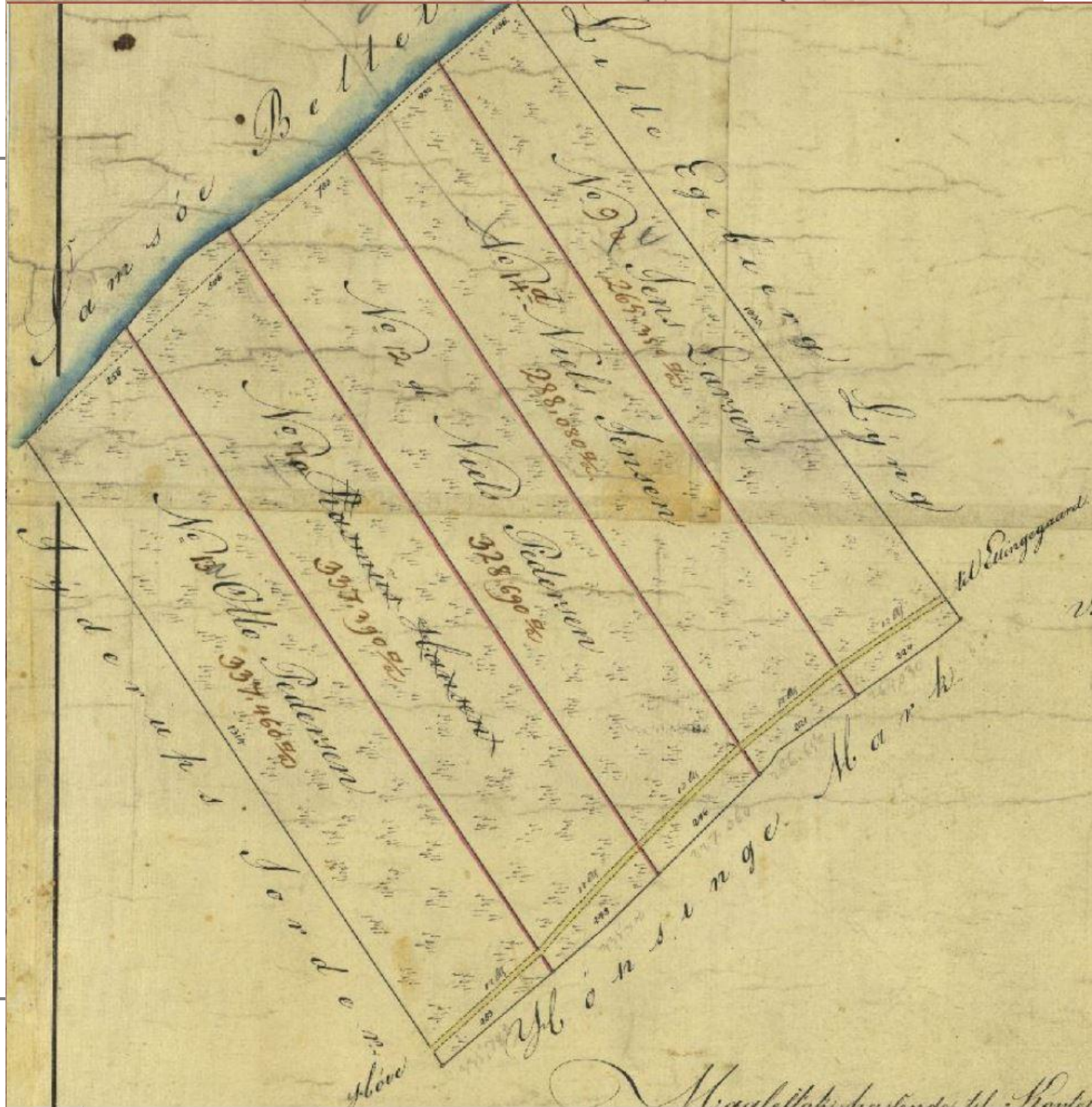
5 lodder bliver til 4
veje med hver sin
historie.

De 5 lodder tilhørte
oprindeligt (set
nedefra):

- Ellekildegård
- Dyvemosegård
- Baeshøjgård
- "Lilleborg"
- Gården på hjørnet af
Nygade og
Hovedgaden.

De 2 sidstnævnte ud-
gør tilsammen Vej 14.

NB: Langt fra alle
grunde blev bebygget,
så snart de var
udstykket!

1973-1921

Vig Lyng 1786-1996:

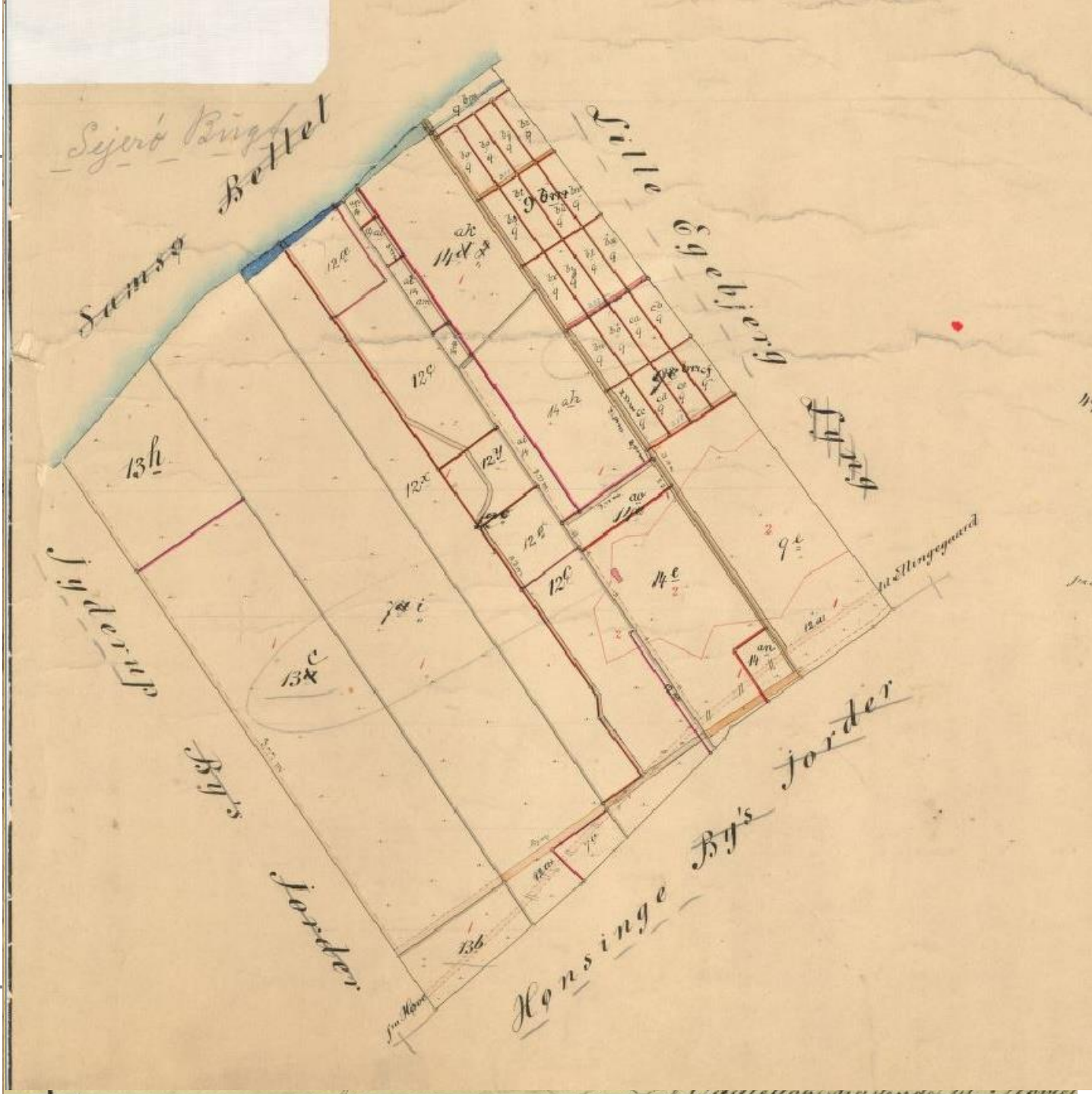
5 lodder bliver til 4
veje med hver sin
historie.

De 5 lodder tilhørte
oprindeligt (set
nedefra):

- Ellekildegård
- Dyvemosegård
- Baeshøjgård
- "Lilleborg"
- Gården på hjørnet af
Nygade og
Hovedgaden.

De 2 sidstnævnte ud-
gør tilsammen Vej 14.

NB: Langt fra alle
grunde blev bebygget,
så snart de var
udstykket!

1921-52

Vig Lyng 1786-1996:

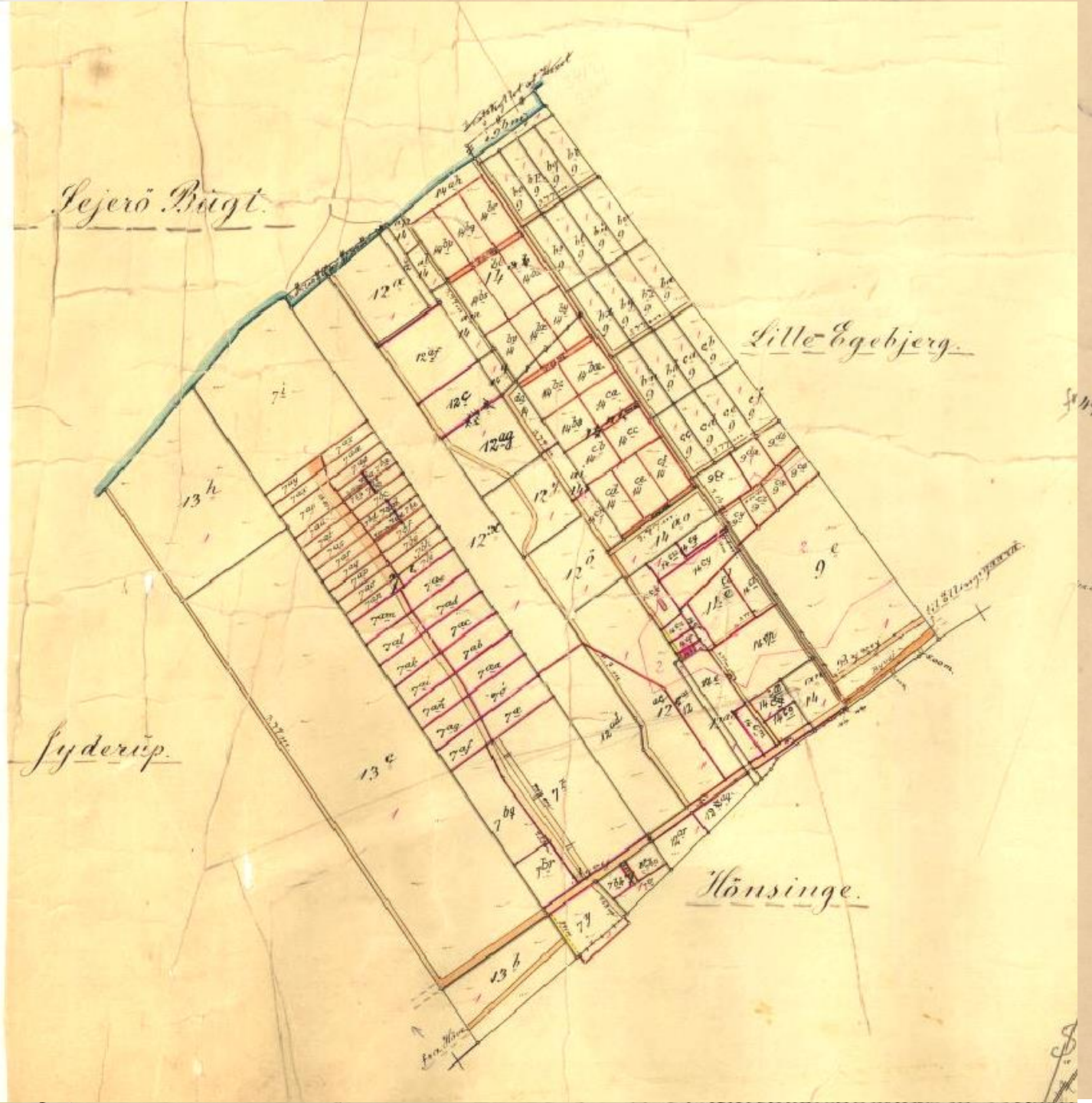
5 lodder bliver til 4
veje med hver sin
historie.

De 5 lodder tilhørte
oprindeligt (set
nedefra):

- Ellekildegård
- Dyvemosegård
- Baeshøjgård
- "Lilleborg"
- Gården på hjørnet af
Nygade og
Hovedgaden.

De 2 sidstnævnte ud-
gør tilsammen Vej 14.

NB: Langt fra alle
grunde blev bebygget,
så snart de var
udstykket!

1952-96

Vig Lyng 1786-1996:

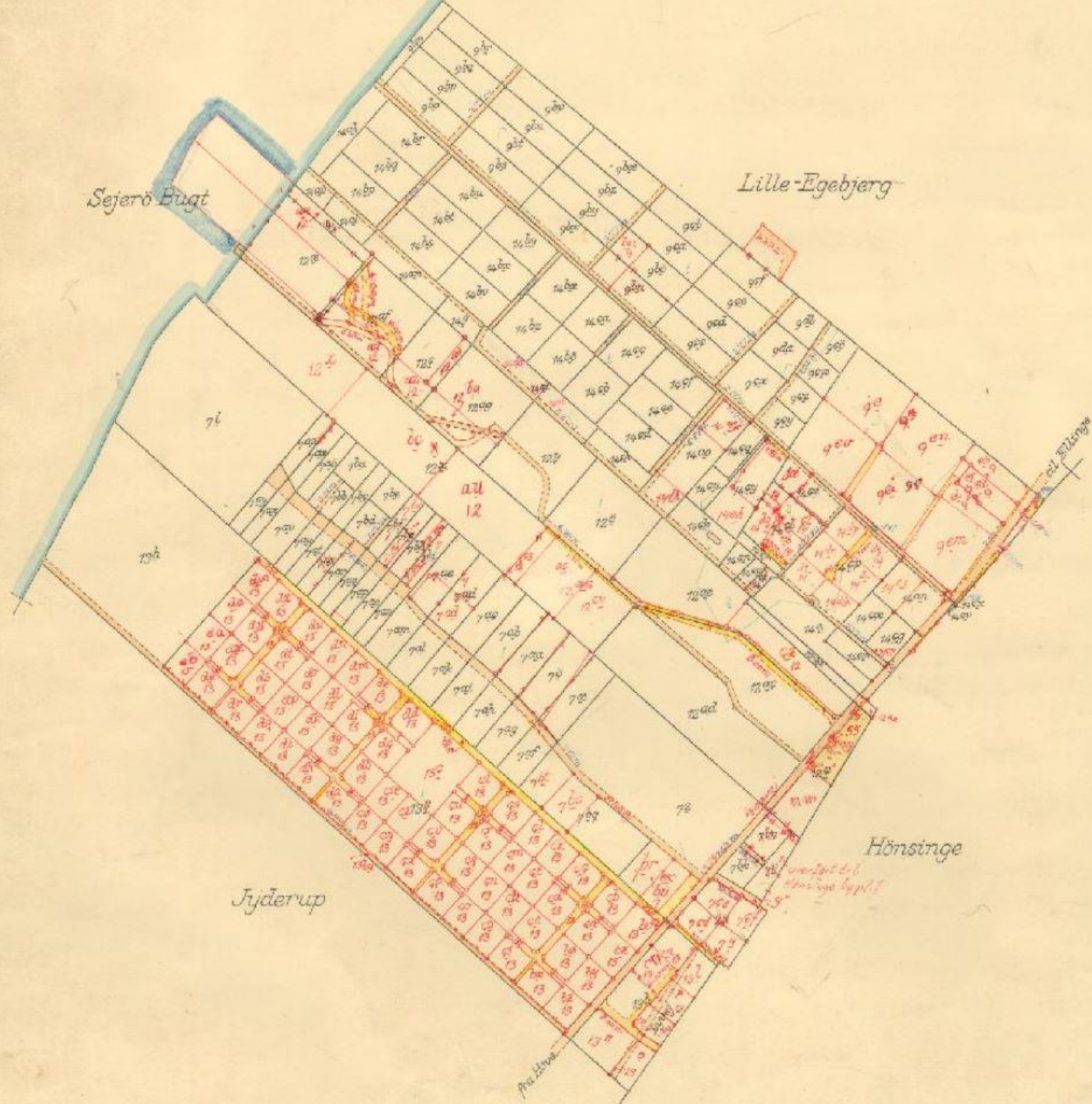
5 lodder bliver til 4
veje med hver sin
historie.

De 5 lodder tilhørte
oprindeligt (set
nedefra):

- Ellekildegård
- Dyvemosegård
- Baeshøjgård
- "Lilleborg"
- Gården på hjørnet af
Nygade og
Hovedgaden.

De 2 sidstnævnte ud-
gør tilsammen Vej 14.

NB: Langt fra alle
grunde blev bebygget,
så snart de var
udstykket!

Udskiftningen – og Lyngen

FOLKENE PÅ LYNGEN Planche fra Høve Museum

1920

FAR: FISKER, FISKEHANDLER, HUSMAND, DAGLEJER, JÆGER
MOR: SYERSKE, HUSMOR, HUSMAND
BØRN: MEDARBEJDERE & SER PÅ

1930-60

FISKERI & FISKEHANDEL SAMLES HOS FÅ
 MASKINER ERSTATTER DAGLEJER
 FORÆLDRENE BLIVER GAMLE
 BØRNE FÅR ARBEJDE I HANDEL & INDUSTRI
 BYBOERNE KOMMER

1930-60

JORD ER SOLGT TIL HOTEL & SOMMERHUSE
 FAR FISKER LIDT, BØRNE FERIERER
 FAR BYGGER & PLANTER
 MOR PASSER JORDEN-HOLDER HONSER I HUSET HOS SOMMERGÆSTERNE
 BØRNE FÅR SOMMERHUSJORD AF FAR

1980

LYNGEN ER EN HUL FYRRESKOV BEFOLKET OM SOMMEREN-ELLERS ØDE
 KØBMÆNDENE UDVIDER
 DISKOTEKER SKYDER OP
 VED STRANDEN LEGES
 DET GAMLE FISKERHUS ER NU SOMMERHUS

Planche fra Høve Museum 1978, vist i "Bygd" samme år. Den stammer fra udstillingen "Lyngens Folk", og i Bygd er der en stor artikel af museumsinsp. Kirsten Strandgård om det emne.

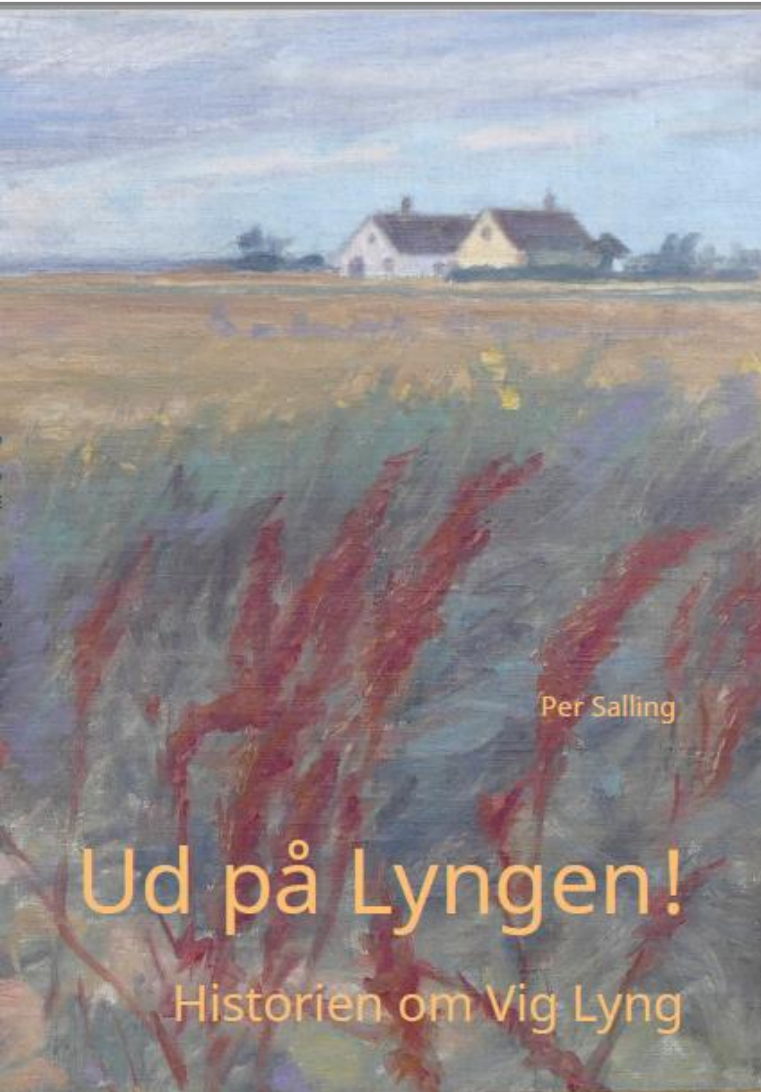

"Penalhuset" på Strandlystvej ca. 1910

Omatskrive.dk

"Penalhuset" lå lige bag ved "Lausminde", der stadig findes, dog i meget restaureret stand.

- Vig Lyng kun en lille del af hele Lyngen – Fire veje med meget forskellige tilblivelseshistorier
- De fleste sommerhusveje i Odsherred kan spejle sig mere eller mindre i én af dem
- Vig Lyng er et tværsnit af Lyngen
- Bogen er et eksempel på, hvad man kan få ud af at stikke spaden i historien og grave, hvor man står
- Den grundlæggende historie er Lyngens fælles historie – hele Lyngen har været gennem den samme omvæltning fra mennesketom lynchede til tæt befolket skovby
- Der har været mennesker i aktivitet overalt under den forvandling, der er stadig mennesker overalt –
- og hvor der er mennesker, er der historie!

Hvor lang tid har vi tilbage?

5. "Køwenhavnerne kommer!"

- *Strandgrundene (og husene!) i Nordsjælland og i det mondæne Rørvig var for dyre*
- *Den sydlige Sejerøbugt-kyst var billig og med god strand*
- *Kysten fra Høve til Hønsinge var let tilgængelig fra Asnæs og Vig stationer*
- *Der foregik tilsyneladende en bevidst agitering*

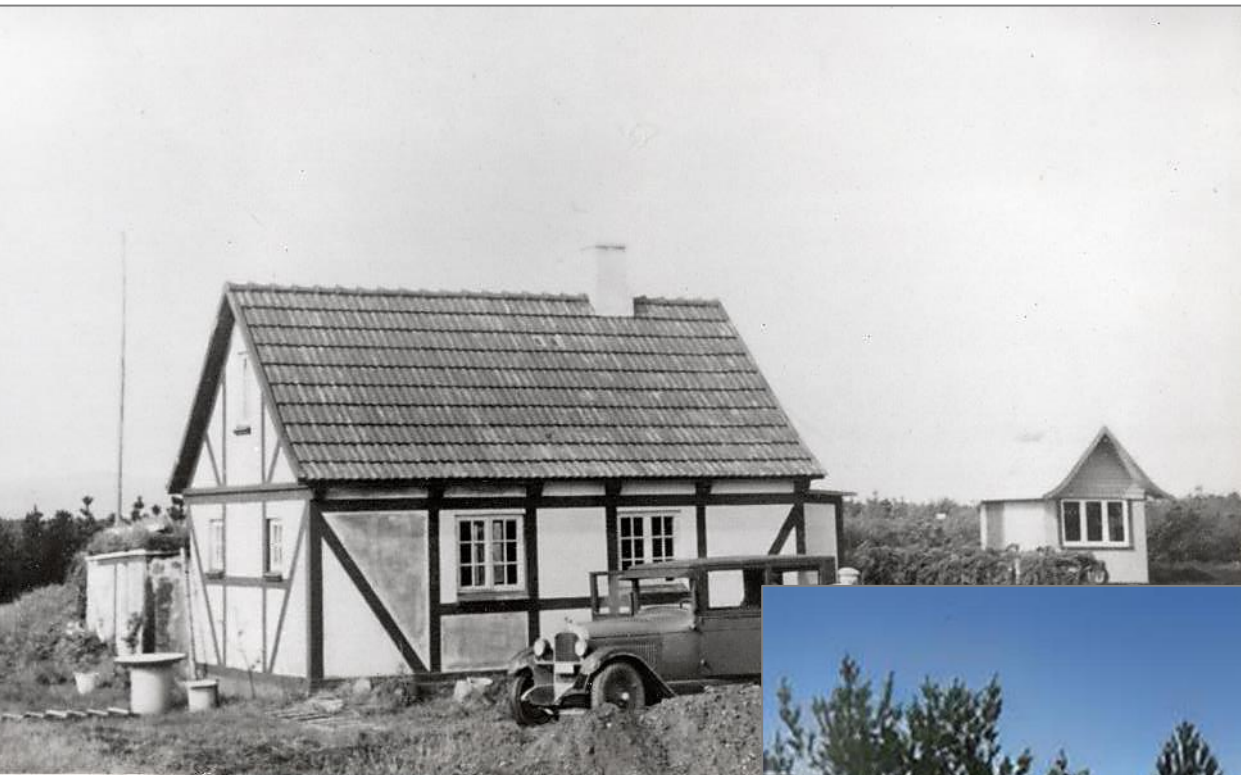
De første "rigtige" sommerhuse bliver bygget *Omatskrive.dk*

Et par af de første "rigtige" sommerhuse, bygget til formålet. Til venstre "Højen" på Vej 13, bygget 1916 (det allerførste på Lyngen?), nederst "Havbrus" på Vej 14, bygget 1922.

De første huse på Vig Strandkoloni

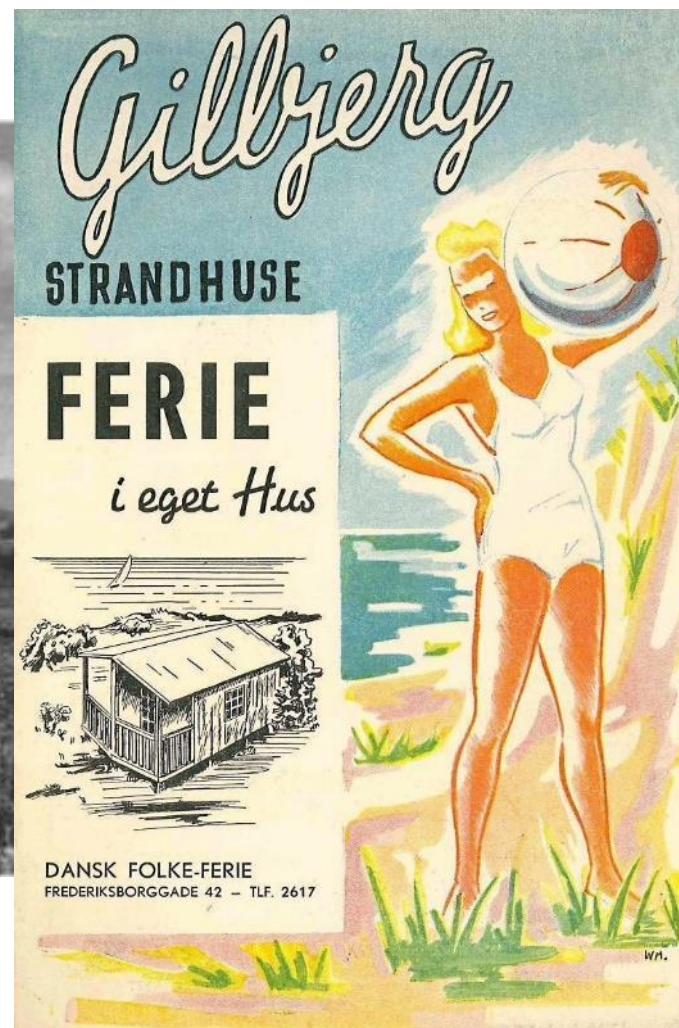

Har der nogensinde kørt sporvogn på Lyngvejen? – Ja, mindst én gang. Dog næppe på egne hjul...

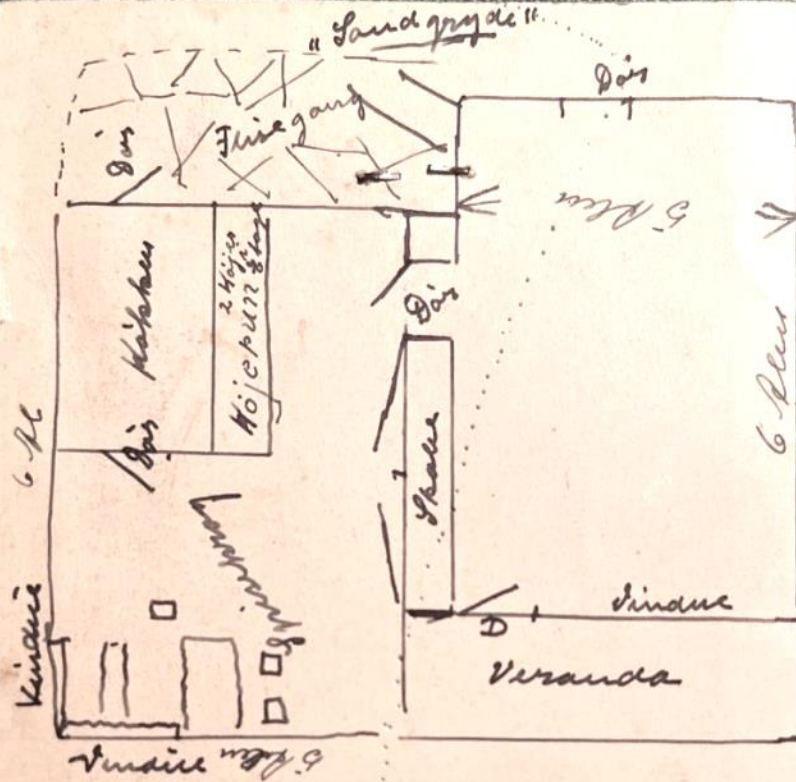
Odsherred fik ikke Folkeferie-feriebyer. Til gengæld slog det private initiativ til.

Til - Takt. Væg 124 m²

Skitse af Huset
Sudre findes paa
Bagveden af dette

4 Sengesteder { 2 faste Køje
1 Divan
1 Klapseng
Til Madlavning
2 Spritapparater
samt alle Køkens tøj og Spriteskiver

Feriekolonierne – her "Rongemose"

Omatskrive.dk

*Ferie-
kolonien
"Ronge-
mose" på
Vej 13 ca.
1923-48*

Her dukker den stil op, der senere er blevet til "ægte" sommerhusarkitektur – selvgroet og med stor indflydelse på nyere sommerhuse.

1945

1954

1945

1954

Vig sogn har ingen offentlig vej til badestranden

Vig sogneraad behandlede paa sit møde i aftes en forespørgsel fra grundejerne paa Jyderup Lyng om, hvor man kunne vise folk hen, naar de færdedes paa de private veje for at komme til stranden. Sogneraadet maatte desværre svare, at man ingen offentlige veje har at kunne hen-vise til. Den eneste offentlige adgang til badestrand i Vig sogn er strandkolonien, og den er kun tilgængelig for folk, der er bo-siddende i Vig sogn, herunder ogsaa fastboende feriegæster.

Vig kommune anlægger vej til Korevlen og køber broen

Parkerings- og badeplads paa 1½ tdr. land ved broen

Efter at staten har overtaget Korevlen i Sejersbugten, har spørgsmaalet om befolkningens adgang til dette strandareal meldt sig. I forvejen kniber det med, at de hjemmehørende kan komme ud til stranden, baade naar det gælder badning og afhentning af tang og grus.

Vig sogneraad har gennem et udvalg forhandlet med ni grundejere om erhvervelsen af jord til en offentlig vej ud til gangbroen ved revlen, og sagen er nu gaaet i orden. I sogneraadets møde i gaar forelaa resultatet. Otte af grundejerne har underskrevet et forlig, hvorefter de afgiver de nødvendige arealer til vejen mod erstatning, mens den niende har foræret kommunen et areal paa 1450 kvadratmeter paa betingelse af, at der ikke bygges paa grunden eller opstilles iskageboder eller beboelsesvogne paa den. Ved

broen har udvalget købt et areal paa ca. 1½ tdr. land til parkerings- og badeplads for 10,400 kr., eller det samme som ejendoms-skyldværdien. Ialt skal kommunen udrede 18,000 kr., men i dette beløb er medregnet erhvervelse af broen.

Sogneraadet godkendte det indgaaede forlig.

Sammenlægningen paa Trollegaarden

Af andre sager, sogneraadet behandlede, kan nævnes den almindelige sammenlægningssag vedrørende Trollegaarden paa Ellinge Lyng, tilhørende folketingsmand Einer-Jensen. Sagen er nu kommet saa vidt, at ejeren har tilbudt at stille moselodden til raadighed for tremandsudvalget, hvis han faar lov til at sammenlægge de to ejendomme. Dette anbefalede sogneraadet.

Det
at st

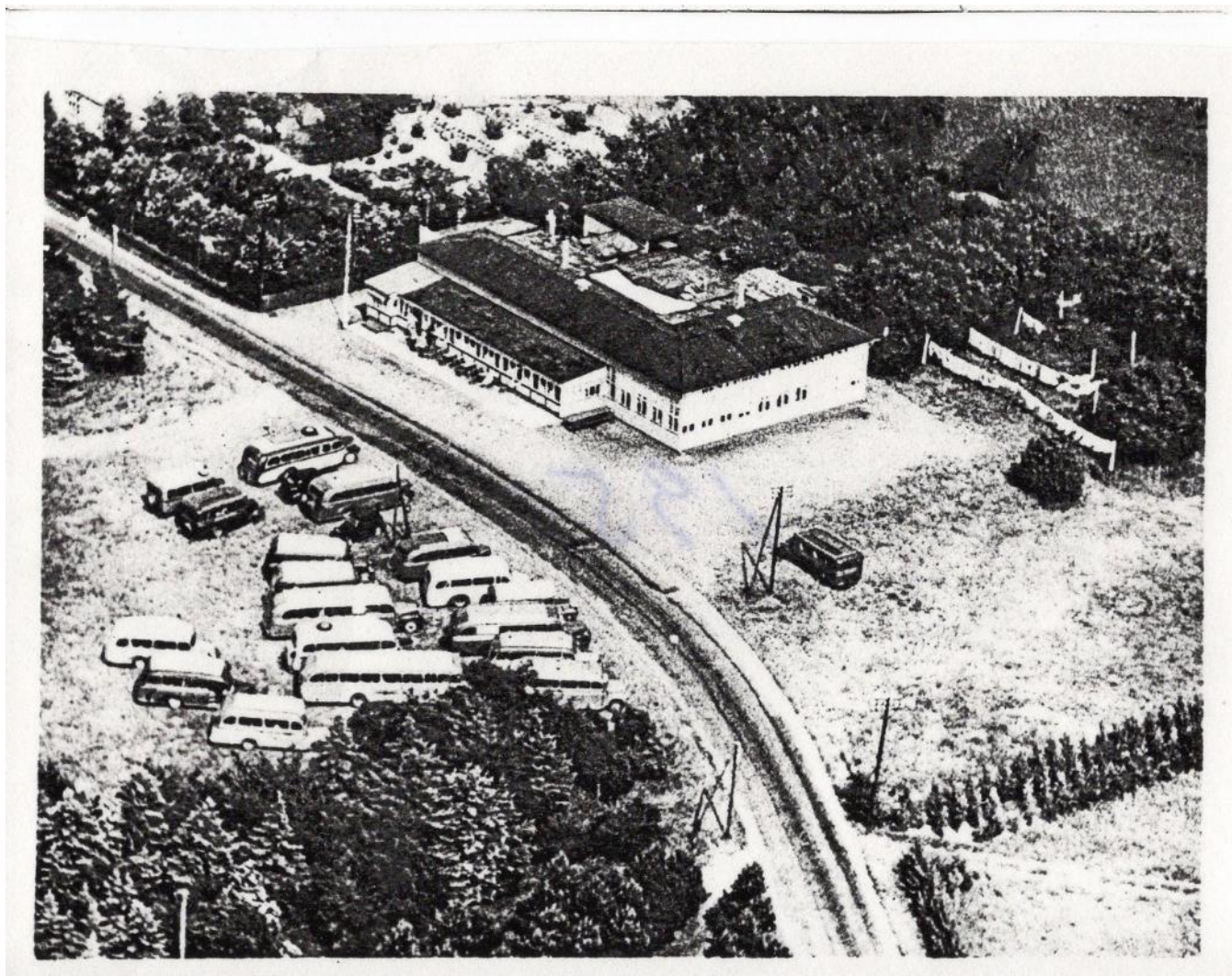
addele paa
respørgsel
Jyderup
inne vise
edes
at,
n
entlig vej

1951

Og så er der jo Lyngvejen...

Omatskrive.dk

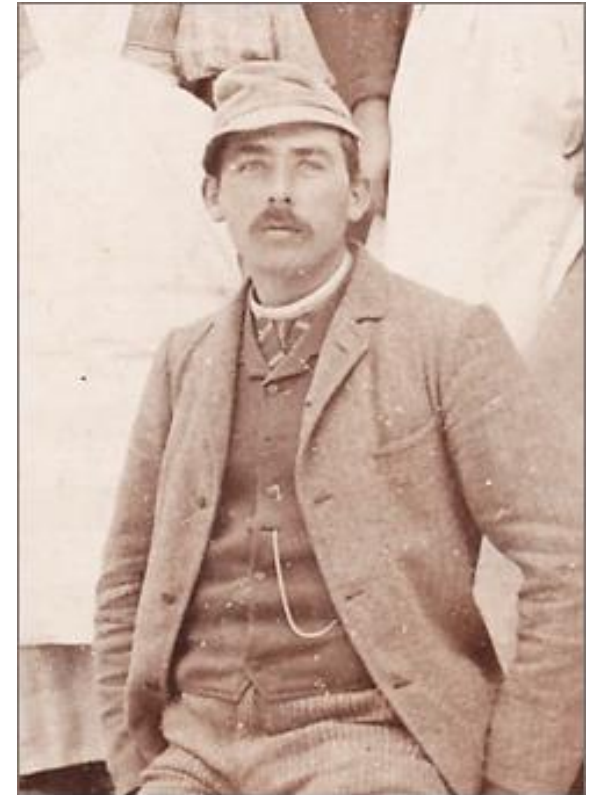

Mange historier – mange mennesker:

- Idealister
- Spekulanter
- Nogle, der bare ville have en plads for sig selv og familien
- Nogle, der ville have en plads for lokalsamfundet
- Bønder, der selv udstykkede deres jord
- ”Lyngens folk”
- Husmænd, der ”slap af med jorden” og blev lønarbejdere

Kildefortegnelsen til "Ud på Lyngen!" ligger på www.omatskrive.dk/ud-paa-lyngen

Yderligere kilder til foredraget her

- Jens Larsen: Holbeks Amt, topogr beskrevet. 1: Ods- og Skippinge Herred (1832)
- H. V. Clausen: Topograf.-historiske skildringer: Odsherred. [Fra Holbæk Amt 1918](#)
- Laurids Larsen: Asnæs Sogns Historie – Tingstedet og Tinghuset i Høve (Lokalarkivet)
- J. Jacobsen: [Middelalderens landbrug og bebyggelse i NV-Sjælland](#) (speciale)

Sider med gamle kort og billeder

- Historiske kort på nettet: <https://hkpn.gst.dk/>
- Udskiftningskort ligger på www.historiskekort.dk (søg på "ældste originalkort")
- [Danmark set fra luften](#) (Pas på – 2 ting – det skal være Det kgl. Bibliotek!)
- 1954-luftfotos: <https://map.krak.dk/> - klik på "hybrid etc." i øverste højre hjørne
- Søren Bays postkort: Arkiv.dk eller www.garboedal.dk/baykort/baypostkort.htm

Så når vi ikke mere ...

Spørgsmål?

Så er det jeres tur – se så at komme i gang!

Ræs Klager over fejl og mangler i bogen: per@omatskrive.dk